

Liga Apărării Drepturilor Omului din Moldova
League for Defence of Human Rights of Moldova

coaliția 2009

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

LIGA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI DIN MOLDOVA - LADOM

RAPORT

PRIVIND MONITORIZAREA PROCESULUI ELECTORAL

ALEGERILE PARLAMENTARE ANTICIPATE DIN 29 IULIE 2009

Perioada de monitorizare: 1-30 iunie 2009

Proiectul „Observarea alegerilor parlamentare 2009” este susținut financiar de Fundația Eurasia din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi), Ambasada Britanică la Chișinău/Fondul pentru Programe Strategice, Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

INTRODUCERE

Prezentul raport reflectă situația electorală din Moldova, cuprinsă în perioada 1-30 iunie 2009. Acesta este primul raport de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate, realizat de LADOM în cadrul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte – Coaliția 2009 și este o continuitate firească a proiectului „Observarea alegerilor parlamentare 2009”. Coaliția 2009 a fost lansată la 18 noiembrie 2008, la inițiativa a 7 organizații neguvernamentale - Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT), Centrul CONTACT, Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului (LADOM), Asociația pentru Promovarea Clinicilor Juridice (APCJM), Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM), Centrul Independent de Jurnalism (CIJ) și Asociația Presei Independente (API) - care și-au unit eforturile pentru a continua activitățile de promovare a unor alegeri libere și corecte, demarate de Coaliția 2005 și 2007. La Grupul de Inițiativă s-au alăturat și alte 70 de organizații neguvernamentale, Coaliția fiind în continuare deschisă pentru aderarea noilor membri.

Activitățile de observare a alegerilor parlamentare de către observatorii naționali are o semnificație deosebită pentru asigurarea integrității procesului electoral și exercitarea drepturilor cetățenilor de a participa la actul de guvernare a țării lor. LADOM este o organizație neguvernamentală, neafiliată politic, ce desfășoară la nivel național activități de observare a alegerilor începând cu anul 1996.

Procesul de monitorizare este desfășurat în conformitate cu prevederile Codului Electoral al Republicii Moldova, Codului LADOM de Conduită a Observatorilor și în conformitate cu standardele internaționale în domeniul observării naționale a alegerilor.

Concluziile și recomandările din acest raport sunt formulate cu bună credință și prezentate în spiritul unei cooperări profesionale cu toate părțile interesate în edificarea unui proces electoral transparent și corect în Moldova.

SUMAR EXECUTIV

Rezultatele alegerilor parlamentare din 5 aprilie 2009 au adus victorie partidului comunistilor, fapt ce a trezit nemulțumiri din partea tineretului, care a ieșit la proteste. Manifestațiile pașnice, în scurt timp, au degenerat în acțiuni violente, prin care au fost distruse clădirile Parlamentului și Președinției. Măsurile disproporționate și presiunile aplicate față de manifestanți de către organele de poliție s-au soldat cu încălcări grave ale drepturilor omului și au generat o criză politică de proporții. Pe acest fundal, opoziția parlamentară s-a consolidat în lupta politică împotriva comunistilor, învinuindu-i de fraudarea alegerilor. În consecință, opoziția parlamentară a blocat alegerile Președintelui Republicii, provocând astfel dizolvarea Parlamentului și stabilirea alegerilor parlamentare anticipate.

Legislația electorală, prevăzută să asigure organizarea unor alegeri libere și corecte a fost criticată în mai multe rânduri. Reieșind din experiențele perioadei electorale de pînă la 5 aprilie 2009, se impuneau mai multe modificări ale legislației electorale. Parlamentul însă a intervenit doar în ce privește reducerea pragului electoral pentru concurenții electorali de pînă la 5% și a pragului de participare la alegeri de pînă la $\frac{1}{3}$, pentru ca alegerile să fie considerate valabile. Modificările operate în Codul electoral sunt în unison cu pozițiile experților internaționali și ai celor naționali, care anterior au recomandat micșorarea pragurilor electorale respective. De asemenea, Parlamentul a interpretat prevederile Codului electoral, astfel încît termenii rezervați pentru organizarea alegerilor să se încadreze în limitele de pînă la 45 de zile.

Autoritățile publice, care reprezintă principalii concurenți electorali, încearcă să utilizeze imaginea instituțiilor respective pentru a obține favoruri electorale. O agresivitate sporită se înregistrează în mesajele Președintelui Republicii, care învinuiește cu duritate opoziția parlamentară, etichetînd-o

drept una criminală, fără a respecta însă prezumția nevinovăției. Înviniurile agresive se mențin și în ceea ce ține de organizarea protestelor postelectorale, pe fundalul neprezentării de către opoziție a dovezilor de fraudare a alegerilor. Aceasta se întâmplă în deplina tăcere a Comisiei de stat, care este obligată să investigheze cazul protestelor postelectorale și să raporteze despre rezultatele obținute. Comisia de stat nu a informat opinia publică despre mersul investigațiilor și nu a luat nici o atitudine față de replicile și învinuirile reciproce ale liderilor formațiunilor politice.

Partidele politice sunt puse într-o situație dificilă privind participarea în alegerile parlamentare anticipate. Pe de o parte, unele din partide nu dispun de mijloacele financiare necesare, iar pe de altă parte pe majoritatea partidelor mici le paște pericolul de a fi dizolvate, pe motiv că nu participă la alegeri sau că au obținut prea puține voturi. Acestea sunt nevoite să-și regrupeze forțele și să caute soluții, înregistrându-se în acest sens migrații politice și semne de posibile fuzionări.

Mass-media continuă să facă probleme la compartimentul diversitatea de opinii și a trezit mai multe reacții negative din partea organizațiilor neguvernamentale care au monitorizat comportamentul postelectoral al unor instituții media. Totuși, dezbaterile electorale în instituțiile audiovizualului după adoptarea regulamentului respectiv de către CEC, pare să capete o configurație corectă, însă acesta nu stimulează pornirea dezbaterilor electorale din momentul înregistrării fiecărui concurent electoral.

Organizarea alegerilor a demarat odată cu emiterea Decretului Președintelui privind dizolvarea Parlamentului și numirea pentru 29 iunie a alegerilor parlamentare anticipate. Comisia Electorală Centrală a format organele electorale și a înregistrat primii 6 concurenți electorali, dând astfel startul campaniilor electorale. CEC a aprobat planul calendaristic de măsuri pentru asigurarea organizării și administrării eficiente a alegerilor. Instruirea membrilor organelor electorale este una din sarcinile CEC, monitorizată de societatea civilă cu deosebit interes.

Deși CEC a solicitat autorităților locale să pregătească calitativ listele electorale și să le verifice de la casă la casă, acest lucru nu este vizibil în teritoriu. Astfel, riscul pregătirii necalitative a listelor electorale încă persistă.

CONTEXTUL POLITIC

Alegerile parlamentare anticipate au fost provocate de criza politică, care s-a produs după alegerile parlamentare ordinare din 5 aprilie 2009. După tulburările de stradă, generate de rezultatele alegerilor parlamentare ordinare, partidele de opoziție au învinuit partidul de guvernământ de falsificarea alegerilor, au refuzat negocierile politice și au blocat alegerea Președintelui Republicii Moldova, astfel provocând alegeri parlamentare anticipate.

Aprofundarea crizei politice a fost determinată, în principal, de organele de poliție, instanțele judecătorești și Curtea Constituțională, care nu au fost capabile să asigure examinarea obiectivă a tuturor contestațiilor concurenților electorali și care au refuzat examinarea pretinselor probe de falsificare a alegerilor. Interzicerea verificării listelor electorale și a controlului asupra exercitării dreptului la vot, alături de refuzul Curții de Apel Chișinău de a examina fondul contestațiilor concurenților electorali, precum și eschivarea Curții Constituționale de a se expune pe marginea presupuselor fraude electorale, au încurajat partidele de opoziție să lupte pentru provocarea alegerilor anticipate.

Modul cum s-au organizat protestele postelectorale, care au degenerat în acte de violență și cruzimea cu care au fost tratați tinerii participanți la manifestație, de către organele de poliție a provocat mari suspiciuni în societate și a făcut să pară credibile învinuirile de falsificare a alegerilor parlamentare din 5 aprilie 2009, deși probe concludente în acest sens nu au fost făcute publice de nici un partid politic.

Declarațiile președintelui PCRM precum că nu va negocia cu partidele parlamentare formarea unei coaliții pentru alegerea șefului statului, dar va purta negocieri cu fiecare deputat în parte, au fost

calificate de partidele de opoziție drept un act de corupere politică la nivelul cel mai înalt. Aceștea au solicitat membrilor săi să nu cadă în asemenea cursă. Negocierile ulterioare cu partidele politice păreau a nu fi sincere și, prin urmare, nu au fost rezultative. Încercările repetate de a alege Președintele Republicii au eșuat, deoarece deputații din opoziție au boicotat alegerile șefului statului.

Ocuparea postului de Președinte al Republicii și de Președinte al Parlamentului de către Vladimir Voronin a generat din partea opoziției reproșuri de uzurpare a puterii, și întrunirii de incompatibilitate a funcției. În urma declarației lui Vladimir Voronin că nu va părăsi nici o funcție pînă nu va fi ales un nou președinte al țării, Curtea Constituțională, s-a eschivat de la examinarea sesizării în acest sens, astfel făcîndu-se vulnerabilă la învinuiri de părtinire politică.

Criza politică s-a aprofundat pe fundalul imposibilității alegerii unui nou Președinte al țării, necesității dizolvării Parlamentului și activității unui Guvern în demisie. Paralizarea activității organelor de stat de criza politică postelectorală a condus la necesitatea investirii unui Guvern provizoriu, pentru a nu admite vidul de putere în perioada de după dizolvarea Parlamentului. În consecință, Președintele Republicii în exercițiu a propus candidatura primului ministru, care, la rîndul său, a propus Parlamentului echipa Guvernului provizoriu, căreia i-a fost acordat votul de încredere de către legislativ. Surpriza la acest capitol a fost că imediat după investirea Guvernului s-au produs remanieri guvernamentale și aliatul Partidului Comuniștilor, Iurie Roșca președintele al PPCD, a fost numit în funcția de prim-vice-prim ministru, urmînd să coordoneze activitatea ministerelor de forță. Aceasta s-a produs în pofida declarațiilor anterioare ale Primului ministru precum că se dezice de această funcție în Guvernul provizoriu.

După investirea Guvernului provizoriu și constatarea de către Curtea Constituțională a circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, Președintele Republicii, prin Decretul nr.2243-IV din 15 iunie 2009, a dizolvat Parlamentul și a stabilit data alegerilor parlamentare anticipate pentru ziua de miercuri, 29 iulie 2009.

Stabilirea datei alegerilor într-o zi de lucru este în premieră pentru Republica Moldova și impune anumite probleme ce ar putea apărea în procesul de organizare a alegerilor parlamentare anticipate. Pe cît este de rațională stabilirea alegerilor parlamentare anticipate pentru o zi de lucru, este greu de spus, nu credem că aceasta va contribui la asigurarea prezenței electoratului la urme, ba chiar dimpotrivă, ar putea diminua participarea alegătorilor la votare, aceștia fiind obligați să fie prezenți la locul de muncă în alte localități decît cele de la locul de domiciliu. Un astfel de pericol poate va fi diminuat prin faptul că ziua de 29 iulie este ziua Constituției și că Guvernul a declarat această zi drept zi de odihnă. Totuși ce putea să se schimbe dacă alegerile parlamentare anticipate erau numite pentru duminica din acea săptămînă? Pe marginea organizării alegerilor într-o zi de lucru și-au exprimat îngrijorarea mai multe organizații neguvernamentale, care au sesizat Comisia Electorală Centrală¹.

CADRUL JURIDIC

Potrivit prevederilor art.76 din Codul electoral, alegerile anticipate vor putea fi organizate în cel mult 45 de zile de la data intrării în vigoare a decretului de dizolvare a Parlamentului. În acest context, pentru a declanșa procedurile electorale, se impune corelarea termenelor rezervați pentru operațiunile electorale. Problema a fost abordată față de Parlament care a intervenit cu o interpretare a art.76 din Codul electoral. Astfel, prin Legea nr.24-XVII din 15 iunie 2009 s-a stabilit un coeficient de reducere proporțională a termenelor rezervați de Codul electoral pentru organizarea alegerilor ordinare, încît să fie posibilă organizarea desfășurării alegerilor anticipate în limitele de timp de pînă la 45 de zile. Termen rezervat de Codul electoral pentru organizarea alegerilor parlamentare anticipate.

---

1 A se vedea demersul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte - "Coalția 2009" nr.07/09 din 15 iunie 2009, către Comisia Electorală Centrală

De rînd cu interpretarea prevederilor art.76, Codul electoral urma să fie modificat și la alte compartimente pentru a asigura buna desfășurare a alegerilor parlamentare anticipate. Din multiplele probleme sesizate de societatea civilă, concurenții electorali și Comisia Electorală Centrală, ca rezultat al desfășurării alegerilor parlamentare din 5 aprilie 2009, Parlamentul a examinat doar două din ele. Deși au fost abordate probleme ce vizează dreptul de a alege pentru anumite categorii de cetățeni (mai cu seamă cei aflați peste hotare), dreptul de a fi ales, pragul electoral, blocurile electorale, pragul de participare la alegeri, formarea organelor electorale etc., de atenția Parlamentului s-au învrednicit doar pragul electoral și pragul de participare la alegeri. Astfel, prin Legea nr.25-XVII din 15 iunie 2009 Parlamentul a redus pragul electoral de la 6% la 5%, pentru ca partidele să poată accede în Parlament și pragul de participare la alegeri, de la 1/2 a fost redus la 1/3, pentru ca alegerile să fie recunoscute valabile. Aceste modificări ale Codului electoral, în primul rînd, sunt chemate să reducă din riscurile nevalidării alegerilor pe motiv de absenteism electoral și să contribuie la încurajarea unor partide care nu au trecut pragul electoral să concureze din nou în alegerile parlamentare anticipate. Modificările operate în Codul electoral sunt în unison cu propunerile anterioare ale experților internaționali și celor naționali, care au recomandat reducerea pragului electoral și a pragului de valabilitate a alegerilor. Totuși, operarea modificărilor în Codul electoral au fost efectuate de Parlament, ținîndu-se cont doar de interesele partidelor mari, fără însă a aborda întreaga gamă de probleme ce țin de asigurarea organizării unor alegeri libere și corecte.

CONSTATĂRI

Autoritățile publice

Autoritățile publice în această perioadă întreprind măsuri pentru a arăta eficiența lor și a se prezenta pozitiv în fața alegătorilor. În acest sens, Președintele țării prezintă alegătorilor parteneri strategici de colaborare din exterior, obținerea de granturi și inițierea unor contracte de împrumut a unor sume impunătoare pentru dezvoltarea investițională a Republicii Moldova. Acțiunile și mesajele Președintelui fiind calificate drept fapte cu pronunțat caracter electoral. În același context, administrația primăriei mun. Chișinău anunță despre obținerea unor granturi europene pentru investițiile în infrastructura orașului și întreprinde măsuri pentru reducerea salariilor disproporționate ale conducătorilor întreprinderilor municipale în raport cu bugetarii.

Folosirea resurselor administrative

1. Joi, 18 iunie, în or. Rîșcani a efectuat o vizită de lucru Ministrul Afacerilor Intrene, Gh. Papuc, care a vorbit despre situația din țară de după alegeri, a explicat colaboratorilor de poliție dauna adusa de partidele de opozitie în zilele de 7-8 aprilie, despre efectul pozitiv al numirii prim-viceprim-ministrului lu. Rosca și în deosebi, a explicat cum trebuie să actioneze polițiștii și veteranii poliției în perioada electorală următoare. A pus accent pe monitorizarea vizitelor partidelor de opozitie in teritoriu si discutiile pe care le vor realiza acestia cu cetatenii. Toate acestea sint necesare pentru "a nu da puterea din miini".

2. Angajații primăriei din comuna Zaim raionul Căușeni și cei de la secția raională de asistență socială și protecție a familiei: vizitează fiecare casă din sat chemându-i să voteze pentru PCRM, în caz contrar va avea loc unirea cu „țiganii români”și în Moldova va fi război, lumea nu va avea ce mânca, va muri de foame, nu vor primi pensii și salarii.

3. La data de 30 iunie 2009, în incinta sălii de festivități a Secției de evidență a populației (Î.S. «Registru») din mun. Bălți a avut loc întâlnirea Zinaidei Greceanii cu directorii și reprezentanții agenților economici din municipiu. La întâlnire au participat și alți membri PCRM, printre care Vasile Panciuc - primarul mun. Bălți, Vladimir Vitiuc, Valentin Guznac.

Zinaida Greceanii a vorbit despre situația economică din țară, precum și despre „dezastrul”creat de opoziție la 7 aprilie; a răspuns la întrebările din partea directorilor de întreprinderi.

În încheiere, primarul mun. Bălți a amintit celor prezenți în sală că organizarea întâlnirii nu a avut loc pur și simplu, ci este legată de alegerile parlamentare din 29 iulie și a încurajat cetățenii să facă alegerea corectă.

P.S. Dna Greceanii a întârziat 10 minute la întâlnirea cu agenții economici, deoarece anterior avuse o întâlnire cu lucrătorii medicali din zona de nord a țării, cărora le oferise 18 ambulanțe, despre care nu a uitat să pomenească în timpul discursului său de la Î.S."Registru".

Afișajul electoral

În perioada de monitorizare s-au înregistrat primele incidente de deteriorare a panourilor publicitare. Astfel, în or. Bălți au fost deteriorate mai multe panouri publicitare ale Partidului Democrat. Deasemenea panourile Partidului democrat au avut de suferit și la Orhei. Poliția în ambele cazuri a fost sesizată însă, pentru a ancheta cazul.

Comportamentul concurenților electorali

Mesajele dintre concurenții electorali au devenit destul de dure și agresive. O agresivitate sporită se înregistrează în mesajele Președintelui Republicii, care învinuiește cu duritate opoziția parlamentară, etichetînd-o drept una criminală, fără a respecta prezumția nevinovăției. Cu învinuiri similare vin și liderii partidelor de opoziție. Învinuirile agresive se mențin și în ceea ce ține de organizarea protestelor postelectorale, pe fundalul neprezentării de către opoziție a dovezilor de fraudare a alegerilor. Comisia de stat, care este obligată să investigheze cazul protestelor postelectorale și să raporteze rezultatele obținute, păstrează o tăcere totală. Aceasta nu a informat opinia publică despre mersul investigațiilor și nu a luat nici o atitudine față de replicile agresive și învinuirile reciproce ale liderilor formațiunilor politice.

Zădărnicierea întâlnirilor cu electoratul

Pe data de 29 iunie 2009, în incinta primăriei Orhei a avut loc întâlnirea candidatului de pe lista PD, Marian Lupu cu alegătorii din Orhei. Din sursele care au parvenit la Poliție și la Pompieri, sala era minată. Insa dupa cercetarile de rigoare faptele nu s-au confirmat și întâlnirea a avut loc.

PARTIDELE POLITICE

Partidele politice în această perioadă au continuat confruntările politice și sau învinuit reciproc pe marginea creării premiselor de aprofundare a crizei politice și economice. Au fost înregistrate, totuși, anumite schimbări în ceea ce ține de regrouparea forțelor politice pentru a se lansa în noua campanie electorală. La această etapă au fost înregistrate cazuri de migrare politică. De exemplu unii membri ai Partidului Comuniștilor, în frunte cu fostul Președinte al Parlamentului Marian Lupu, au trecut la Partidul Democrat, pe care Marian Lupu îl va conduce chiar începînd cu campania electorală. Partidele extraparlamentare au purtat negocieri cu partidele parlamentare în vederea identificării unor soluții pentru a participa la alegerile anticipate. Una din problemele care s-a evidențiat în perioada de pregătire de alegerile parlamentare anticipate este lipsa de finanțe în scopul organizării unor campanii electorale dinamice. În această perioadă unele partide au făcut apeluri către cetățeni pentru a fi susținute financiar în campania electorală.

Un element de noutate care apare în această perioadă electorală este faptul că partidele politice, au posibilitatea de a alege: să participe la scutinel electoral sau să dizolve partidului. Astfel, Legea privind partidele politice prin art.22 alin.(2) lit c), stabilește că Ministerul Justiției va înainta Curții de Apel Chișinău o acțiune prin care va cere dizolvarea partidului politic dacă acesta nu a participat cu liste de candidați în două campanii electorale consecutive pentru alegerea Parlamentului sau a acumulat la fiecare din aceste alegeri un număr de voturi mai mic decît numărul de membri necesar pentru înregistrarea unui partid. În acest context, Ministerul justiției urmează să solicite partidelor politice să facă opțiunea corespunzătoare. Candidați la dizolvare sunt 18 partide, dacă

acestea nu vor participa la alegerile parlamentare anticipate sau dacă nu vor obține cel puțin 4 mii de voturi ale alegătorilor. Aceste partide sunt:

1. Partidul Politic „Partidul Agrar din Moldova” - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
2. Partidul Socialist din Moldova - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
3. Partidul Legii și Dreptății - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
4. Mișcarea Profesiștilor „Speranța-Надежда” - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
5. Noul Partid Național Moldovenesc - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
6. Mișcarea social-politică „Forța Nouă” - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
7. Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Moldova „Patria-Rodina” - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
8. Mișcarea social-politică „RAVNOPRAVIE” - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
9. Partidul Politic „Partidul Ecologist „Alianța Verde din Moldova” - sa retras din cursa electorală din 5 aprilie 2009;
10. Partidul Național Român - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
11. Partidul Popular Republican - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
12. Partidul Republican din Moldova – a obținut 1436 de voturi;
13. Uniunea Muncii „Patria-Родина” - s-a retras din cursa electorală din 5 aprilie 2009;
14. Partidul European - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
15. Partidul Umanist din Moldova - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
16. Partidul Dezvoltării Spirituale „MOLDOVA UNITĂ” - a obținut 3357 de voturi;
17. Partidul Național Liberal - nu a participat la alegerile din 5 aprilie 2009;
18. Partidul Politic „PENTRU NEAM ȘI ȚARĂ” - s-a retras din cursa electorală din 5 aprilie 2009.

De menționat că de implicarea mai multor actori alectorali în alegerile parlamentare anticipate, sunt interesate în primul rând partidele mari. Dispersarea voturilor între mulțimea de concurenți electorali va permite partidelor mari să obțină suplinirea locurilor în Parlament, grație redistribuirii voturilor alegătorilor, ca urmare a pragului electoral mare.

MASS - MEDIA

În perioada de monitorizare un șir de instituții media au continuat să fie părtinitoare și să reflecte unilateral evenimentele politice și electorale, fapt ce a trezit indignarea societății civile, care s-au adresat Consiliului Coordonator al Audiovizualului pentru a lua măsurile de rigoare², precum și audiovizualului public³ solicitându-i-se să nu admită cenzura, să asigure diversitatea de opinii, să respecte pluralismul politic etc. Monitorizarea din luna mai a programelor de știri ale principalelor posturi de televiziune au abordat un șir de abateri de la cerințele Codului audiovizualului⁴. Aceleași forme de încălcări comise de unele instituții media sînt constatate și în rapoartele CIJ, APEL și API din perioada de monitorizare de 1-16 iunie 2009⁵. Activitatea organizațiilor neguvernamentale de monitorizare este contestată de Administrația Campaniei publice Teleradio-Moldova⁶, care apreciază rapoartele de monitorizare drept parțiale.

Comisia Electorală Centrală a aprobat Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 2009 în mijloacele de informare în masă. Noul regulament a înlăturat unele restricții referitoare la dezbaterile electorale, totuși acesta nu încurajează concurenții electorali să se lanseze în dezbateri electorale din momentul înregistrării fiecăruia. De

---

2 A se vedea adresarea Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte - “Coaliția 2009” nr.07/09 din 15 iunie 2009, către Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

3 Declarația celor 11 ONG privind audiovizualul public din 15 iulie 2009.

4 Raport de monitorizare postelectorală a prezenței actorilor politici în programele televizate a 9 posturi TV, realizat de APEL. www.apel.md

5 www.apel.md; www.cij.md; www.api.md.

6 [Www. trm.md](http://www.trm.md)

asemenea acest regulament instituie unele restricții pentru ONG, care se ocupă cu educația civică. Materialele de educație civică și electorală comandate de asociațiile obștești sau alte persoane vor fi difuzate de instituțiile mass-media doar după avizarea prealabilă a acestora de către Comisia Electorală Centrală.

ADMINISTRAREA ALEGERILOR

Administrarea alegerilor este pusă în seama unui sistem de organe electorale, care cuprinde Comisia Electorală Centrală, Consiliile electorale raionale și Birourile electorale ale secțiilor de votare. CEC activează permanent, iar CER și birourile electorale se constituie în perioada electorală. După anunțarea datei alegerilor și formarea comisiei pentru primirea solicitărilor CEC, ca instituție responsabilă de înregistrarea concurenților electorali, primește cererile partidelor și ale cetățenilor pentru a fi înregistrați în calitate de concurenți electorali. Procedura de înregistrare a acestora va finaliza cu 21 de zile înainte de ziua alegerilor, la 7 iulie 2009.

Începând cu 17 iunie și pînă în prezent, la CEC au fost depuse cereri de înregistrare în calitate de concurenți electorali, din partea a 6 partide politice, care au fost înregistrate fără incidente, în ordinea tragerii la sorți. Astfel, în ordinea înregistrării în calitate de concurenți electorali în cursa electorală s-au înscris:

1. Partidul Comuniștilor din Moldova;
2. Partidul Popular Creștin Democrat;
3. Partidul Liberal;
4. Alianța Moldova Noastră;
5. Partidul Liberal Democrat din Moldova;
6. Partidul Democrat.

Comisia Electorală Centrală a aprobat planul calendaristic pentru întreaga perioadă electorală, a constituit circumscripțiile electorale și a aprobat Consiliile electorale raionale, a întreprins și alte măsuri îndreptate să asigure buna desfășurare a alegerilor.

LISTELE ELECTORALE

Listele electorale în alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009 au constituit mărul discordiei, generînd contestații în organele electorale și judecătorești. Cu acest prilej CEC a solicitat tuturor autorităților administrației publice locale, să dea dovadă de responsabilitate și să tragă concluziile de rigoare din experiența precedentă și să pregătească cu maximă atenție și responsabilitate listele electorale pentru alegerile parlamentare anticipate. CEC a solicitat tuturor APL să prezinte listele electorale pregătite către CEC și birourile electorale pentru a fi afișate în secția de votare pînă la 14 iulie 2009. Deși CEC a solicitat autorităților locale să pregătească calitativ listele electorale și să le verifice de la casă la casă, acest lucru nu este vizibil în teritoriu. Astfel, riscul pregătirii necalitative a listelor electorale încă persistă.

De menționat de asemenea că CEC a luat măsuri pentru securizarea listelor electorale prin semnarea acestora de membrii biroului electoral, totuși un mecanism de control al al posibilelor fraude prin manipularea cu listele electorale nu a fost instituit.

RECOMANDĂRI

- Autoritățile publice să nu folosească și să nu permită folosirea resurselor administrative în favoarea concurenților electorali;
- MAI să reacționeze la sesizarea concurenților electorali și a organelor electorale pentru a preveni și curma orice încălcare a legislației electorale, care ar putea submina corectitudinea procesului electoral;
- CEC în colaborare cu partidele politice să întreprindă măsuri pentru selectarea și instruirea membrilor Birourilor electorale, care sau dovedit a fi cea mai slabă verigă în sistemul organelor

electorale din perioada electorală precedentă;

- CEC în colaborare cu APL să asigure pregătirea corectă și integră a listelor electorale, afișarea lor publică în termenii stabiliți de lege și asigurarea accesului la aceste liste, inclusiv prin instituționalizarea unui mecanism de control, care ar oferi posibilitatea concurenților electorali și observatorilor să verifice și după ziua votării identitatea persoanelor care și-au exercitat dreptul de vot;

- Partidele politice să se abțină de la învinuiri, radicalism și agresiune, care poate diviza societate în buni și răi ai noștri și dușmani etc. Încălcările depistate să fie făcute publice pentru a fi verificate de organele electorale și de societatea civilă

- Instituțiile mass-media să dea dovadă de corectitudine și independență, să asigure pluralismul și diversitatea de opinii;

- CCA și CEC să se prevealeze de atribuțiile de care dispun și să reacționeze prompt pentru a curma toate cazurile de părtinire politică a mass-media ținându-se cont de experiența negativă din perioada electorală precedentă.